

БРОЈ 10 АПТА

НАРОД

Рукониса се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази сваког дана по подне.

Штампарња се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИМЕТИЋ

Бугари у Швајцарској

Париз, 14 октобра

„Балканска Агенција“ доноси дословни текст једног интересантног телеграма, који је упућен из Софије 10. септембра бугарском посланству у Берну. Текст тога телеграма гласи:

„Министарски Савет у својој седници од 8. овог мес. одобрио је ваш предлог. Било би корисно да се у француском делу Швајцарске, у штампа, на zgodан начин, публикују чланци о нашим националним аспирацијама, да би на тај начин упознали Споразум о правом циљу нашег учешћа у овој рату. Поверили смо др. Стојанову једну важну мисију у Швајцарској и према вашем извештају од 12. августа издали смо налог филијали „Дајче Банк“, да вам отвори кредит од 200 000 франака, који вам стоји од данас на располагање. Замолите Милева (бугарског конзула у Женеви) да испита узроке непомирљивог држања штампе у француском делу Швајцарске, и да нађе начин, како би се ова непомирљивост отклонила. Бурев и Јанов заједно са Костовом у том послу ће вас помоћи. Одобравамо премештај посланства у вилу Соненберг. Афера конзулата у Милану није озбиљна. Поднесите детаљнији извештај.

Златанов, генерал, секретар с. р.

Балканска Агенција додаје: Овај нам је телеграм био познат још 3. октобра, али га нисмо одмах публиковали, да би могли испитати неке појединости. Тако смо утврдили, да се др. Стојанов, о коме је реч у телеграму, налази већ у Берну. (Др. Стојанов је секретар бугарског посланства у Бечу). На исти начин смо утврдили, да је Милев, главни уредник „Еко де Билгари“, додељен Стојанову и знамо, да се ова два изасланика краља Фердинанда налазе у Женеви. О Костову је довољно споменути, да је то оно исто лице, коме је било упућено 28 сандука са бомбама и бакцилама, а који су нађени у згради немачког посланства у Букурешту.

Ништа посебно

Лист „Франфуртер Цајтунг“, пишући о Белгији и питању веног васпостављања, каже да је огромна погрешка која се мора исправити, што Немачка није одмах пристала на евакуацију Белгије. Он верује, као и многи други Аустро-Немци, да после тога ништа неће сметати закључењу мира.

Поводом оваког писања, угледни француски лист „Журнал де Деба“ доноси под горњим насловом уводни чланак, у коме констатујући претходно: да се Белгија у сваком случају мора васпоставити, али да ипак то не представља цело питање већ само део нераз двојне целине — овако пише:

Савезници неће да проучавају одвојено ни питање о Белгији нити ма које друго питање. Они су решени да се не упуштају ни у какве засебне и одвојене преговоре. Они ће преговарати само кад се створи потпуно и у свему заједница у одлукама. Сва су питања у најтешњој вези, и питања Запада и питања Истока, и питања Европе и питања Азије, Африке и Америке. Сва имају да се реше истовремено. Садашњи конфликт је светски, па му и решење мора бити такво. Пошто је Аустро-Немачка била узела иницијативу за отпочињање непријатељства, она има да тако поступи и у њиховом регулисању. је Аустро-Немачка објавила рат Србији; нека каже како мисли да се реши српско питање. Немачка је објавила рат Русији и Француској; нека се изјасни, на који начин да се реши сукоб. Нападнуте државе неће да формулишу предлоге; то нека учине нападачи и нека кажу отворено шта хоће. Савезници су изложили своју политику у одговору председника Вилзона. Они се и сада држе ове политике. Неће да дискутују питање појединачно. Аустро-Немачка жели да са сваким од њих разговара кришом, у четири ока. Ми, опет, хоћемо дискусију јавну, одређену, и о свему укупно.

Било би лудо да друкчије и поступимо. Кад би се упустили у разговоре са Аустро-Немачком, место бржег споразума о ма ком питању имали би то, да нам се стави на супрот противљење тог и тог савезника, и да се траже нарочите концесије за задобијање и његовог пристанка. Узмимо за пример ствари на Балкану.

Граф Чернин куне се у све богове, да Аустро-Немачка не тражи ништа, не жели ништа, једино тежи, да буде мир без анексија. Али ипак се уздржава да говори о Србији. Само, о овоме говори Бугарска. Председник министарства, Радославов, поновио је сараднику листа „Фосише Цајтунг“ своју изјаву, коју је већ толико пута давао: „Ми тражимо, каже он, целу Македонију са Битољем, и долину Мораве. На другој страни, анектираћемо Добруцу до ушћа Дунава.“ Како граф Чернин мири своје изјаве са овима? Територија, коју иште Радославов, припадала је пре рата државама које је Бугарска напала мучки или, ако хоћете, и издајнички. Зар будући уговор о миру да благослови ову отимачину? Папска нота избегава брижљиво сваку алузију о овој ствари. Бенедикт XV дакле не зна, шта долина Мораве представља за Србију и Добруцу за Румунију? Њега много више узбуђују недаће Белгије. Али његово срце, које треба да буде подједнако према целом хришћанском свету, није смело да остане неосетљиво за неисказана српска искушења. Пред њим сви народи треба да буду једнаки и браћа.

Нека се Германо-Татари прво међу собом добро споразумеју о свима условима мира, па онда нека говоре о миру, и то без икаквих других ствари. Пре тога, нећемо ни да чујемо никога, па ма од кога долазио позив.

ЗВЕЗДИЦЕ

Заиста ме је питао је дан солунски Јеврејин:

— Имате ли ви Срби батаљоне смрти?

— Немамо, кажем му ја.

— А шта су они што носе крстове на капи?

— ? !

Готово, право каже.

Гаргантуа

О СУМАРЕНИМА

Лондон, 14 окт.

Говорећи у Шефилду о сумаренском рату, адмирал Целико, рекао је да су енглески губици знатно смањени последњих месеца и да нема разлога никаквој узнемирености.

Г. Лојд Џорџ такође је истакао пропаст сумаренског рата. „Наши губици, рекао је он, мањи су, док су Немци, за последњих десет месеца, изгубили два пута више сумарена него у прошлој години. Ми данас конструишемо четири пута више лађа него у 1916.“

ПОД ЧИЗМОМ

Церих, 14 окт.

Бечки „Арбајтер Цајтунг“ доноси вест из Берлина, да су у немачким војничким круговима, у главном штабу и на двору за мир са анексијама и оштећама. „То је противно вољи Рајхстага, вели овај лист. Вилем II живи искључиво међу генералима. Канцелар нема никакве власти. У опште влада тешка војничка диктатура.“

У ГВОЗДЕНИМ РУКАМА

Берн, 14 окт.

Аустројски социјалистички орган „Арбајтер Цајтунг“ протестује због објаве рата нове две јужно-амаричке републике. „Немачка царевина, вели тај лист, има сада против себе цео свет, а она то није заслужила. Увек је Немачка била пред светом несрећна.“

Мађарски социјалистички лист „Непсавак“ протестује против корупције, коју врши у Мађарској немачка крупна ратна индустрија у корист немачких анексиониста. Лист тврди да је Круп дао два милиона марака мађарској штампи и да је та сума већ подељена међу пешштанским листовима.

ФРАНЦУСКА ПОБЕДА

Лондон, 14 окт.

Војни критичар „Вестминстер Газете“ пише:

„Француска победа за Немце је пораз од највеће важности. Немачка војска је просто сломљена. За Немачку је проблем о ефективима још тежа него проблем опреме и наоружања.“

Од савезничке офанзиве која је почела битком на Соми у наше руке пало је више од 1000 топова, готово исто толико рововских оруђа и више хиљада митраљеза, а број уништених топова извесно није мањи. И тај губитак долази управо у тренутку кад непријатељ мора да шаће на фронт сваког човека, који се може употребити.

Губици у људима морали су бити, приликом бомбардовања, знатно већи него што је број заробљеника, јер су морали упорно да бране батерије.“

ДЕТАЉИ О ПОБУНИ

„Делс Експрес“ доноси из поузданог извора извештај о побуни на немачкој флоти, у Вилхелмсхафену. Побуна је почела 20. августа на 4 ратне лађе првог реда: на „Принцу Регенту Лујполду“, „Кајзеру“, „Вестфалену“ и „Хелголанду“. Изгледа да је у последње време револуционарна агитација имала највише успеха код посаде ових лађа, јер је она била и иначе деморалисана трогодишњом неактивношћу. Ову деморализацију повећало је рђаво поступање официра и смањивање оброка, који је врло ограничен, пошто морнари нису сматрани као борци. Властима је било познато да су морнари већ од неколико времена држали тајне конференције, на којима је дискутовано о политичким питањима и о миру; неколико је морнара због тога било ухапшено и за казну упућено на фронт у Фландрију.

Првих два месеца августа стање се погоршало услед новог смањивања оброка и услед тешких казна, којима су кажњивани морнари. 20. августа морнари су истакли црвене ваставе на 4 поменуте оклопаче, док је посада, сакупљена на крову лађа, не-

мала марсељузу и гласно изражавали своје револуционарне идеје. Официри су пожурили међу морнаре али се одмах повукли, чим приметили да се морнари спремају да их побацију у море и одлучили да причекају појачања с копна. Командант „Принц Регента Лујполда“ налазио се у вароши кад је побуна избила. Кад је дошао на лађу заповедио је морнарима да се построје на крову лађе, али није стигао ни да изрече ову заповест, а морнари су га зграбили, везали и бацали у море. Његов је леш извађен из мора 12 сати после тога. Већи део латних топова бацили су у море, а неколико тешких топова оштетили. И велики део муниције такође је бачен у море. Слични су се призори одиграли и на остале 3 лађе: „Кајзеру“, „Вестфалену“ и „Хелголанду“, али на њима команданти нису били поубијани.

Чем је за догађаје дознала поморска команда, одмах је наредила батаљонија морнара да поврате ред на поменутим лађама, али они изјавили да ће једино у том случају употребити оружје, ако им се изложи узрок побуне.

Ову одлуку морнара њихо-

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

делегати (од сваког батаљона по два) јавили су одмах поморском команданту Вилхелмсафена. Овај им одговори преко једног официра, да су морнари издали домовину и за то их треба казнити. На то су морински батаљони одрекли послушност и њих вратише у касарне. У исто време телеграфски је затражена помоћ пешадије у Олденбургу.

Исто после подне побунене лађе опколили су торпиљери пуни пешадије; настаде кратка борба, у којој су погинули два морнара и неколико пешака буде рањено; али пошто су побуненици били бацили муницију у море, то се дуже нису могли бранити и предали су се. Коловође су одмах одведени у затвор у Вилхелмсафену, где су сутрадан зором били стрељани. Осим њих још 40 маринаца (10 са сваке лађе) одговарали су пред војним судом. 15 њих су осуђени на смрт и истог дана у дворцишту суда стрељани, а остали су осуђени на робљу до 20 година.

У исто време када на „Хелголанду“, набила је озбиљна побуна и на крстарици „Хамбург“ о чему је већ нешто јављено. Док је командант брода био на суви, неколико подофицира из посаде одлучише да отплове лађом у норвешке воде и да је на тај начин интернирају у Норвешкој. Заступника команданта затворили су у једној кабини. После 20 минута „Хамбург“ је већ пловило према Норвешкој Гонила га је и опкољавала једна ескадрила торпиљера, која је на њега пуцала а мало после настао је овај необичан разговор између заповедника крстарице и команданта једног контра торпиљера:

„Куда пловите?“ — „У Норвешку.“ — „Зашто?“ — „Да нас интернирају.“ — „Дајем вам 5 минута времена да се вратите у пристаниште. Ако не послушате имам наредбу да вас потопим.“ После 5 минута „Хамбург“, опкољен са 20 контра торпиљера, враћао се у Хелголанд. Чим се вратио, заступник командантов ослобођен је а 30 коловођа одмах су ухапшени. После кратког процеса већина су осуђени на смрт и стрељани.

„Рибестифтс Тиденде“ лист из Копенхагена доноси појединости о озбиљној побуни која се прошлог фебруара догодила на немачком броду „Бајерну“. Посада, озлојеђена због слабе исхране, напала је на једног свог официра, везала га дебелим конопцем у намери да га баца у море. Побуна је била одмах угушена, посада послата на фронт у борбе, а 200 њих одведено је у моринске затворе у Келн.

АКЦИЈА НА МОРУ

Париз, 14 окт.

»Њујорк Хералд« има ову депешу из Вашингтона: Сазнаје се да је енглески адмирал Хеј дошао у Вашингтон, да поднесе америчкој влади један план за но-

ву акцију на мору. По том плану предвиђа се заједнички рад британске и америчке флоте против сумаренских база и напад на немачку флоту.

БЕДА У БЕЛГИЈИ

Париз, 14 окт.

Све вести, које добија холандска штампа из Белгије, говоре о беди и невољи тамошњег становништва. Због превелике глади морао је у Гелу велики број болесника, који су се приватно лечили, отићи у болнице.

У септембру ове године резерве у намирницама јако су се смањиле нарочито у Лвежу, и то је изазвало нагло скакање цена. Тако је 100 кило кромпира коштало 300 франка, а 100 кило цвекли 45 франка.

У Малину, једном од најпродуктивнијих полупривредних центара у Белгији, јаке кише су нанеле грду штету поврћу и воћу. Принос у кромпиру биће ове године несразмерно мањи него прошле. Највећи део жетве у ствари трули у земљи.

Холандски лист »Масбоде« пише, како нарочито цивилно становништво страховито пати. Најнужнијих животних намирница нема или су тако скупе да их народ не може куповати. Кафа кошта 50 франка кило; маст 35 франка

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ
Извештај Штаба Источне Војске. — За време испада, у области Сереза, Енглези су заробили три официра и 107 бугарских војника и запленили један митраљез.

Многобројних артиљеријских акција и бомбардовања било је нарочито на лакту Црне Реке.

Извештај од 23 сата. — У Белгији Немци нису нападали наше нове положаје. Број заробљеника, које смо задобили, у току јутрошњих операција, прелази 200.

Северно од Ене, наше трупе, напредујући успешно на десном делу фронта, отерале су Немце. Наше су трупе заузеле село Филен. Источноје, допрли смо до ивице висоравни, на северу Епин де Шевињи. На осталом делу фронта стање је непромењено. Број заплениених топова од 10. октобра износи 160, од којих више мерзера од 210 см. и много тешких топова.

Извештај од 15 сати. — Прешавши Сен Женсбек и Говерсбарк, газети воду до гуше, француске трупе су озбиљно напредовале, кад се имају у виду теренске тешкоће, које су морале савлађивати. Французи су заузели село Драјбанк, папегедску шуму и многе у-

кило; сланина 32 франка; говњена од 12 до 18 франка кило.

Човеку се срце стегне од бола када прочита овај допис из Анверса, који је штампан у холандском листу »Алгемен Ханделсблад«.

»Чини ми се да сам вам већ послао податке о жалосном стању наше деце? Али вам ипак шаљем нове податке. Извећу статистику доктора Шијтена, који је ауторитет у својој области. Закључци до којих је он дошао, страшни су: физиолошки, каже доктор Шијтен, наша деца у њачком добу, непрестано умиру од глади«.

И то не само због опште оскудице у намирницама, него и зато што неке намирнице, као на пример маст, никако и не долазе до радничких класа.

Неки лекари из Амстердама, Анверса и из неких немачких вароши покушали су за време рата да проуче исхрану наше деце. — Доктор Шијтен, ослањајући се на личним испитивањима добијене све њихове закључке. У 56 основних школа средња тежина код ученика у опште је опала. — Од 17.051 ученика 10205 изгубили су у тежини. Уз то долази јака изнуреност и исцрпљеност ове најмлађе генерације, на којој Белгија мисли да поново подигне своју намучену отаџбину.

тврђене мајуре, и заробили око стотину војника.

Ноћ је протекла мирно на целом фронту. Северно од Ене, Немци су само слабо одговарали артиљеријом. Француске трупе утврђују нове положаје на јужној обали канала Оазе на Ени. При повлачењу Немци су порушили све мостове.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Напредовали смо и освојили важне положаје на већем делу фронта. Главну операцију извршили су енглески и канадски пукови на фронту северно од Ипра — Рулерса. Канадски батаљони напредовали су дуж главног гребена у правцу Паспендела и, прешавши објективне, зауставили се непосредно иза тога села. Други канадски батаљони са трупама поморске бригаде и лондонским батаљонима напредовали су и поред великог отпора од стране непријатеља. Заузела смо више јако утврђених тачака и мајура. Источно и североисточно од Пелкапела било је јаких борби, за време којих су трупе западнога дела Ланкшајра и северних грофовија напредовале на неким тачкама.

Упорне борбе биле су целог дана на обе стране пута за Менен. У њима су наше трупе напредовале и добиле знатај број заробљеника.

РУСКИ КОМИНИКЕ

Северни, западни и југозападни фронт: пушкарање и сукоби патрола. Румунски и кавкаски фронт: ништа важно.

РИМ. — Једна депеша из Берна јавља да је Кајзер молио канцелара да не одступа у овом тешком тренутку. Виљем је саветовао Михаелису да не придаје много пажње нападима противничке штампе. — Ипак се одржава глас да ће канцелар Михаелис уступити место другоме.

РИМ. — Аустријски напад није произвео код становништва никакав утисак. Опште је мишљење, да ће се он завршити поразом Аустријанаца. У осталом, у Италији се знало за тај напад још од онога дана, када је одржан ратни савет у аустријском главном штабу, на коме је учествовао сам цар Карло.

РИМ. — Габријел д' Аунцио, који је добио мајорски чин, учествовао је, као шеф ескадриле, у последњем аеропланском лету над Котором.

ПАРИЗ. — Бразилијски шпијун Јулио Седаној Лелунцано, који је био у вези са непријатељем, стрељан је код Венсена.

ЛОНДОН. — Дописник »Морнинг Поста« телеграфшице из Амстердама, да су грађани евакуисани из Ленена.

ЦИРИХ. — Чује се, да је у крунском савету у Берлину Кајзер говорио о свом балканском путовању.

РИМ. — Према извештајима са фронта у аустријској војсци, приликом садашње офанзиве, има великих немачких контингената, а операцијама управљају немачки официри.

ПАРИЗ. — За време последње битке у Фландрији, један енглески тенк продро је до гробља у Поелкапели, где се мислило да је гроб Гинмеов. Гроб међутим није нађен. Претпоставља се да је он сахрањен с друге стране вароши у војничком гробљу.

ЦИРИХ. — Социјалисти у Немачкој воде најживљу борбу против канцелара Михаелиса. Нађени су многи памфлети у којима се радницима каже, да је Михаелис пангерманиста и да он највише ради за освајачки мир.

„Форверд“ је објавио један оштар чланак у коме се каже да ће се немачки народ, ако Михаелис остане и даље на власти, побунити. На другом месту, тражи се од Кајзера да смени канцелара, ако мисли да се народне масе стишају и да се не изазову догађаји који би нашкодрили самој земљи. Остала немачка штампа каже, да се Немачка налази пред одлуком, која ће решити њену судбину.

АЈАЧИО. — Полиција је ухапсила два бугарска официра, који су побегли из тврђаве Корте. Један од њих дуго је становао у Марсели.

ПАРИЗ. — »Минхенер Најесте Нахрихтен« јављају да се ситуација

у Мађарској ни мало не расветљава. У једном мемоару, који је упутио краљу, граф Андраши отворено се противи изборној реформи. Тиме би кабинет г. Векерла дошао у питање. — Граф Чернин ићи ће у Пешту да разговара са угледнијим политичарима.

БЕЛФОР. — На Вогезима пао је снег. На Балон д' Алзас достигао је висину од једног метра.

ПАРИЗ. — Према вестима Агенције Радио канцелар Михаелис већ је поднео оставку.

РИМ. — Герерал Алфиери дошао је на место г. Канепа, директора исхране.

РИМ. — Италијански званичан коминике: Непријатељска офанзива против нашег левог крила, са јаким масама, и даље траје са свом јачином. Од брега Мађоре па до западне стране Анце, повукли смо се на нашу граничну линију.

ЈАШ. — Званични румунски коминике јавља: Мања артиљеријска активност и патролна акција, повољна по нас. На Дунаву руска артиљерија је ућуткала непријатељске батерије, које су бомбардовале село Принкпен Карол.

БЕРН. — Швајцарско посланство у Берлину примило се заштите поданика републике Уругвај.

ВАШИНГТОН. — Полиција је ухапсила на једној шведској лађи једног служитеља код кога је нађено 100 килограма експлозива.

ЦИРИХ. — »Фосише Цајтунг« опомиње Кајзера да ће све ићи горе и горе, ако он не конзултује народ, пре него што наименује заменика Михаелису.

ЛОНДОН. — »Манчестер Гвардијан« опомиње бугарске агенте у неутралним земљама, да Енглези знају шта да мисле о оправданости бугарских захтева.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ 13 октобра слабија обострана ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

ЗУБНИ ЛЕКАР

париског универзитета

Д-р С. де Ботон

Преселио је своју клинику у Булевар краљице Олге бр. 18.

2-5

Нова американска

ЗУБНА КЛИНИКА

Др. Параскевопулоса

Препоручује своју нову американску зубну клинику. Једини атеље где се могу начинити американске десни са зубима без непа. Клиника се налази у Египатској ул. бр. 357. За г. српске официре и војнике нарочито попуст. 8-12